

med svoje dvorne višje duhovnike in kot svojega namestnika v svetnih zadevah odposlali v Benevent in Perugijo, kder so se povsod pokazali kot izvrsten mož, pridnim mil, hudobnim nemil. Pozneje so bili papežev poslanik pri belgijskem kralju Leopoldu I. in ob enem posvečeni nadškof Damietski v Egiptu. Kralj Jih je pri odhodu papežu priporočil in ta so Jih v Perugijo poslali za nadškofa. Tukaj so se skazali kot neizmerno skrbiljivi in modri višji pastir. Za duhovnike so ustanovili učeno društvo sv. Tomaša akvinskega, in semeniške dijake so k sebi v škofovsko palačo vzeli, ko je italijanska vlada papeževe dežele pograbila in semenišče zatrla. Pij IX. so nam res dragoceno zapuščino zapustili z tem, da so lani po smrti kardinala Angelis-a pozvali kardinala Pecci-ja za komornika v Rim. Kajti kardinalski komornik vlada Cerkvo začasno in skrbi za volitev novega papeža. Tako so Pecci prišli v dotiko z vsemi kardinali, ki so brž komornikove sijajne lastnosti za vladanje Cerkve spoznali in ga tudi res za papeža izvolili. Naši avstrijsko-ogerski kardinali so vsi za Pecci-ja glasovali in ves svet jim daje prav. Naš svitli cesar so prvi po telegrafu čestitali novemu papežu in za 24. febr. naročili v dvorni cerkvi na Dunaju slovesno službo božjo z „Tedeum“, isto so ukazali storiti po celem cesarstvu. Leonu XIII. čestitali so tudi bavarski, saksonski, belgijski in španjski kralj, ruski car in še celó turški sultan. Vsi katoličani pa bodo kot verni sinovi sv. Cerkve zvesto pokorščino, zaupno udanost in pristréno ljubezen kakor Piju IX. tako tudi Leonu XIII. vselej z veseljem skazovali. Bog nam Jih ohrani mnogo, mnogo let! Živili sv. oče, papež Leon XIII.!

Slovenski kandidatje.

Mariborski narodnjaki so v zvezi z dosedanjimi slovenskimi poslanci sestavili centralen volilen odbor, ki je pouzročil, da so se po vsih okrajih najveljavniši ljudje za volitve zanimali in za izbranje pravih kandidatov skrbeli. To so skušali doseči po volilnih shodih, kder so svoje kandidate postavili in se z centralnim volilnim odborom porazumili. Tako se je zgodilo, da zamore ta sedaj sledeče gospe slovenskim kmetiskim volilem z najboljšim prepričanjem in vestjo priporočati, naj jih za deželne poslance izvolijo. Gospodje so pa ti: 1. za ptujski in rogaški okraj g. Mihael Herman, c. k. okrajni sodnik, dosedanji tamošnji deželni in državni poslanec, znani zagovornik kmetškega stanu in sploh branitelj Slovencev; 2. za celjski, laški, šmarijski, konjiški, vranski in gornje-graški okraj g. dr. Ferdinand Dominkuš, dosedanji tamošnji poslanec, mnogoletni, skušeni in blagi slovenski narodnjak, potem g. dr. Josip Serbec, mladi in spretni advokat v Celju in predsednik tamošnje čitalnice; 3. za brežiški-sevniški in kozijanski okraj g. Franc Šneideršič, dosedanji

poslanec, za našo narodno slovensko reč srečno pridobljeni in iz deželnega zbora kot modri zagovornik kmetiskih koristi znani mož; 4. za ljutomerski okraj g. Ivan Kukovec, bivši poslanec, okrajnega zastopa načelnik, ljutomerske branilnice predsednik, mnogo let stalno in srečno delujoči narodnjak v Ljutomeru; 5. za šoštanjski, slov. graški, mahrenberški okraj g. Feliks Šmid, grajšček v Mahrenbergu, načelnik okrajnega zastopa in šolskega sveta, dosedanji poslanec, narodne pravice Slovencev priznavajoči in za koristi svojih kmetiskih volilcev vselej krepko in praktično zagovarjajoči, pravicoljubni mož in poštenjak; 6. za mariborski, št. lenartski in slov. bistriški okraj g. dr. Radaj, dosedanji poslanec in mnogoletni, neprestrašeni boritelj za pravice Slovencev, potem g. Javec Fluher, kmet in 28letni župan pri sv. Petru pod Mariborom, ud kat. polit. društva in po celi okolici znani poštenjak in narodnjak.

V Mariboru 25. februarja 1878.

Centralni volilni odbor.

Volilni shod v Mariboru 23. febr. 1878.

Sitne negotovosti je konec. Imamo, koga bodemo Slovenci izvolili v mariborskem-št. lenartskem in bistriškem okraju za poslanca v deželni zbor štajerski. Volilni shod v Mariboru 13. febr. je postavil za kandidata: g. dr. Radaja, dosedanjega poslanca, in g. F. Fluherja, župana pri sv. Petru pod Mariborom. Čitalnična velika sobana bila je polna slovenskih volilcev, duhovniškega in svetnega stanu. G. Kačič je najpoprej navzoče pozdravil in jim nasvetoval, naj si izberejo za predsednika celemu shodu urednika Slov. Gospodarja, č. g. dr. Gregorčca, za podpredsednika in ob enem zapisnikarja pa g. dr. Slanca, kar se je takoj zgodilo. Izvoljeni predsednik je zbraue brž med drugim tako nagovoril. Preden si iščemo novih kandidatov, bo dobro, če nekoliko pogledamo na delovanje starih poslancev. Poslednjih 6 let stan nas, tukajšnje Slovence, po sili v Gradcu zastopala tujea in Nemea Seidl Brandstetter. No, slednji sedi sedaj zaprt v graški Karlavi kot „arrestant“, gotovo ne na veliko čast jegovih volilcev. Seidl je pa še ostal. Ta človek je pristaš nemške, liberalne, ustavoverne stranke t. j. tiste stranke, katera je zakrivila vse nesreče (politične, verske in socialne), ki sedaj Avstrijo nemilo tarejo in zlasti kmetškemu stanu z uničenjem žugajo. Seidlova stranka je bila, ki je Avstrijo po nesrečnem dualizmu na dvoje razklala, nove politično-cerkvene postave naredila, šole prejšnjemu uplivu sv. Cerkve odtegnila, nove vojaške razmere sklenila, število in plačo uradnikov pomnožila, pisarije advokatom in notarjem naložila, državne stroške, dače in dolgove strahovito pomnožila, — samo v 2 letoma se je najelo v Avstriji 460 milijonov novega državnega dolga. Seidlova stranka je tudi v deželnem zboru štajer-

skem za našo lepo deželo pogabno delovala; samo v 6 letih je deželne stroške od 2,493.670 fl. do 3,832.389 fl. t. j. skoro za poldrugi milijon pomnožila. Za šole je pred 6 leti dosti bilo 261.870 fl. letos je treba 5krat več namreč: 1,664.545 fl. kmetje pa še potrebnih učiteljev, zlasti dobrih, občutljivo pogrešajo. Seidlova stranka je kriva, da se smejo sedaj nemaniči na očitno škodo srenjam ženiti, oderubi brez kazni ljudi do belih kosti odirati, grunti brez konca in mere trgati. Seidl je pomagal tudi okrajne zastope uvesti in je še hotel med sedanje srenje in okrajne zastope vrinoti nove, večje upravne srenje, ki bi obsegale pod posebnimi nadžupani več srenj. Sploh kdor še ima kaj možganov pod klobukom, ta ne more svojega glasa dati Seidlu pa tudi jegovemu tovarišu ne, če bi ta bil tudi okrajni glavar Seeder sam. Kajti z izvolitvijo Seidl-Seederja bi volilci gori povedane nepovoljne reči sami še odobrili in potrdili. Celó drugačen poslanec je bil g. dr. Radaj, katerega smo na mesto zaprtega Brandstetterja proti „paverskemu kmetu“ Wretzelnu izvolili. Ljudje so sicer pred lanjskim mnogo žvekali in čenčali zoper njega, ker je notar. Ali Slovenci nismo dr. Radaja izvolili, ker je notar, ampak ker je vsega zaupanja vreden narodnjak in stanoviten zagovornik slovenskega, zlasti kmetskega ljudstva. In prav smo imeli. G. Radaj se je v Gradcu krepko potegnil za koristi svojih kmetskih volilcev. Onim v Cirbergu je pomagal, da so jim Muro bitro popravili in veliko zemlje splavljanja rešili, onim v Loki pa je 3050 fl. podpore priboril za popravo Dravine struge, ki bi jim sicer bila mnogo lepih njiv in travnikov odnesla. Nedavno je g. Radaj pri sv. Lenartu pred svojimi volilci očitno rekel, da je on proti svobodi oderuštva, proti ženitvanju nemaničev na škodo srenjam, proti trganju gruntov, proti mehkeemu ravnanju z tatovi itd. Sploh g. dr. Radaj zasluži popolno zaupanje naših kmetskih ljudi in so mu zahvalo dolžni za to, kar je do sedaj za njih storil. Jaz predlagam tedaj, da zbrani možje izrečemo g. dr. Radaju svoje popolno priznanje in pristržno zahvalo! Vsi so se vzdignili kakor eden mož in pritrdili besedam predsednikovim z živio-klici g. dr. Radaju.

Potem je dobil dr. Slane besedo. Ta gospod je povdarjal posebno narodno stran naše volilne borbe. „Slovenci se po malem, vendar očitno in vedno bolj krepko zavedamo svoje slovenske narodnosti. Število narodnjakov raste po vsih stanovih. Zaničevanost grdih nemščurjev, ki v lastno slovensko skledo plujajo in se svoje slovenske matere, ker ni tako štimana, kakor nemška, nedostojno sramujejo, postaje vedno bolj občeno. Južni naši bratje na Turškem se borijo hrabro in junaško za križ sveti in svobodo zlato. Mi Slovenci pa, nadlegovani od Italijanov, Magjarov in Nemcev, borimo se za obstanek svoje slovenske narodnosti, za čast in priznavo slovenske besede v šoli in uradu. Zato pa moramo postaviti za kandidata

takega moža, ki ni nemškutar, ampak naroden Slovenec. Najbolj se nam pa je varovati kandidata, ki je uradnik. Uradnik ni sam svoj, on je odvisen od vlade. Kar ta hoče, to mora tudi on storiti, sicer mu lahko vzame službo. V tej reči nam dajejo najubožniši Slovenci, Beli Kranjci sijajn zgled. Lani so bile nove volitve in njihov okrajni glavar, ki je bil sicer Slovenec z dušom in telesom, je bil od vlade prisiljen kandidirati. Toda Beli Kranjci so mu rekli: ti si naš mož, si slovenski narodnjak, ali izvoliti te ne moremo, ker si političen uradnik. Okrajni glavar je pri volitvi propadel in je bil tega vesel, ker bi sicer moral v deželnem zboru govoriti in glasovati zoper svojo lastno prepričanje in vest. Zato predlagam, da tudi vi, slovenski volilci, postavite Slovenca, narodnjaka za svojega kandidata, namreč dosedanjega poslanca g. dr. Radaja. (Dobro, izvrstno, živio-klici.) Predsednik je sedaj dal kandidaturo g. dr. Radaja na glasovanje in je bila enoglasno sprejeta. G. dr. Radaj pa je rekel: Dragi volilci, jaz ne iščem namenjene mi časti, Predobro vem, da mi le hučo breme in velike dolžnosti nalaga. Ker pa nekdo volilno borbo za Slovence prevzeti mora, tako hočem še enkrat biti vaš kandidat. Jaz se ne bojim borbe, toda prosim vas, da trdno stojite vsi k meni. Kot izvoljen poslanec se bom pa jaz potem tudi za vaše duševne in gmotne koristi čvrsto in stanovitno boril, kolikor mi bo le mogoče. (Živio in dobro-klici.)

Predsednik je sedaj zbrane moževe opomnil, da je treba še enega kandidata postaviti in g. dr. Radaju tovariša dati. V pojasnenje pa je rekel to-le: „dragi možje, znano vam morebiti je, da so nemškutarji že postavili svoja 2 kandidata, namreč Seidla in g. Seederja, okrajnega glavarja, tedaj političnega uradnika. Mnogo Slovencev je ta zviti udarec nemškutarjev brez potrebe in preveč prestrašil. Nekateri so že svetovali, naj bi tudi Slovenci postavili g. Seederja za kandidata da bi Seidla popolnem potlačili, tem bolj, ker je bilo slišati, da g. Seeder nerad kandidira na strani Seidla. Blagi in gotovo vse skozi pošteno tukaj misleči g. inšpektor Robič nam je celo poročal, da big. Seeder voljen bil z Slovenci pogoditi se, naj le njega zraven Radaja postavimo za kandidata. Toda skušeni domoljubi so svarili in rekli, da političnega uradnika ne gre voliti za poslanca in da je sploh tako pogajanje sumljivo in nevarno. In ti so skoro brez dvombe imeli popolnem prav. Kajti ko g. Seeder pogajanje z nami bržčas ni več kot potrebno spoznaval, je v petek 22. febr. g. Radaju odločno rekel, da z pogodbo ni nič. Dr. Radaj mu pa je odgovoril: „to sem si še davno tako mislil!“ Ob enem smo od celó zanesljivega gospoda izvedeli, kako je dr. Jug, znani nemškutarški prerok pri sv. Lenartu in stari nasprotnik Slovencev, v Gradcu hodil z Wretzelnom, Formacherjem itd. in potem po št. lenartskem okraju začel agitirati za Seederja in Moraka, bivšega tamošnjega sodnika, da bi slovenske volilce tako zmotil, razklal in zmago Seeder-Seidlovo zagotovil.

Sedaj nam je bilo vse jasno, nemškutarska past razkrita. Kaj bi se bilo zgodilo pri volitvah, če bi Slovenci tudi Seederja postavili za kandidata? No, brez dvombe bi prvi volili Seederja — Radaja, drugi Seederja — Seidla, tretji Seederja — Moraka. G. Seeder bi pobral vse glase in bi bil izvoljen enoglasno, na kar menda on najbolj meri. Drugi bi imeli vsak premalo glasov. Prišlo bi do nove ali ožje volitve pri kateri bi se pravi Seederjevci, pravi Seidlovci in pravi Morakovci zedinili in nas preveč zaupne, Slovence vrgli sramotno na tla. Ali ni tako? Zavzeti poslušalci so kakor eden mož vsi izrekli: tako je, Seederja nečemo! „Dobro odvrne predsednik, tedaj pa izvolite g. Radaju tovariša, z katerim bo najlaži kandidiral“. Ko so kmetje potem izvedeli, da bi g. dr. Vošnjak, katerega so mnogi želeli, ne prevzel kandidature, da je g. profesor Janko Pajk bolan, so opazno drug drugega začeli ogledovati. Naenkrat se jim zasveti misel: kaj pa, ko bi kmetski volilci enkrat kmeta postavili za kandidata! Kmalu se slišijo glasi: Fluher, Ramuta. Nekateri so tudi že mislili na Vračkota pri sv. Marjeti. Sedaj stopi g. Rebrnik, posestnik v Grušovi, k predsedniku in stori ta-le predlog: jaz nasvetujem, naj se g. dr. Radaju doda kot drugi slovenski kandidat g. Janez Fluher, župan pri sv. Petru pod Mariborom. Predsednik da ta predlog na glasovanje in g. Fluher bil je enoglasno za kandidata sprejet. Kakor smo bili vsi tega, najbolj pa g. Radaj, veseli, tako se je ponižni g. Fluher vstrašil in se branil, naposled se je vendar dal izprositi rekoč: „če že mora biti, pa naj bo v imenu božjem“. Res, lepo je to bilo od spoštovanega tega moža! G. dr. Radaj pa je pristavil: jaz sprejemem z veseljem g. Fluherja za svojega tovariša in čestitam modrosti kmetskih volilcev, ki so enkrat iz lastnega nagiba izmed sebe si poiskali najsposobnejšega kandidata. Za Gradec imamo govornikov dosti, treba nam je poštenih in v kmetskih zadevah zvedenih mož, kakoršen je gotovo g. Fluher, ki po celi okolici sluje kot priden gospodar in 28leten župan velike št. Peterske sreuje. Kandidate torej imate, skrbite še, da bodo izvoljeni. Volitev bo v torek 12. marca t. l. v konjarski kosarni v Mariboru. Daljšnji volilci naj pridejo že na predvečer v čitalnico, bližnji pa drugo jutro v gostilnico „zur Stadt Triest“ v Magdalenskem predmestju. Nadalejšnjo postopanje se bo tam najboljšo izvedelo!“ Potem je predsednik željo izrekel, da bi se volitve srečno zvršile in je z živio-klicem na izvoljena gospoda kandidata shod sklenil.

Gospodarske stvari.

Kako zastarelo, pokvarjeno ali oslabeledo sadunosno drevje pomladiti.

M. Nahajajo se pogosto sadunasna drevesa, ktera v razmeri svoje velikosti le prav slabo rodijo

in katerih sadje ni več tako lepo raščeno in popolnoma razvito, kakor je prav za prav drevesom takega plemena lastno.

Štiri so vzroki, ki slabost drevesa in vsled te njegovo nerodovitnost vzročajo. Prvič more biti vzrok naravna starost, ki je kriva, da drevo le malo sada rodi in še ta prav dober več ne postane. V tem slučaju se mora drevo z mladim nadomestiti. Drugič je vzrok slabosti drevesa naprava sorta njegova za lego in podnebje. Ko se drevo posaja, se prav redkokrat na izbiro prave drevesne sorte in sadnega plemena gleda. Ta stvar se pušča popolnoma v nemar deloma iz nevednosti, ki neče pripoznati, da nektera sadna plemena v kaki zemlji dobro vzpevajo v drugi pa ne in da nekatere sadne sorte za neko podnebje ne sodijo. Dalje se ne pomisli, da rano poganjajoče sorte v južni lege posajene spomladi prezgodaj poženejo in vsled pomladanskih mrazov dostikrat pozebejo. V tem slučaju se še zdravemu drevesu pomagati more. Treba ga je le preozlahtniti t. j. naj močnejše veje drevesne krone na novo požlahtniti in sicer z šušlevki, od sadne sorte, ki pozneje poganja in ki je ti legi, temu kraju in obnebu bolj prikladna. Tretjič je vzrok takega oslajbljenja drevesa, slaba postrežba. Če se sadnemu drevesu krona nikdar ne izsnaži, če se mu gosto rastoče vejevje nikdar ne izreže in poredči, tako drevo ima premalo svetlobe, zraka, kar posebno notrajnim in spodnjim vejam škoduje in jih neplodovite dela. Večidel postranskih popkov ne požene, listi, ki se le na koncu vej narejajo, so v premajhnem številu, da bi soke iz korenin pritekajoče tudi hasnovito predelali. Vsled tega se celo drevo le pomanjkljivo redi, rast v daljavo ponehuje in narejajo se konec mladik cvetni popki. Ker pa je premalo listov in ker so še ti nepopolno razviti, dobiva cvetje in pozneje sad premalo redivne hrane, da bi se sad mogel prav in popolnoma razviti. Veči del cvetja se osuje, pičli sad, kar ga še ostane po cvetju, se med časom, ko raste, zopet zmanjša vsled prepiche redivne hrane in kar slednjič sadu še vendar ostane po vejevju sem ter tje, sicer pri ugodnih razmerah dozori, ali ni ne dosti debel, ne lep ne dober, ker mu je potrebnih snovi za popolno razvitje primanjkovalo. Ako se hoče, da se tako drevo zopet popravi, treba mu je najprej listja priskrbeti in to je le mogoče po močnem porezanju drevesne krone kar se pravi drevesno krono pomladiti in o čemur bočemo tukaj v tem spisu po tanje govoriti. Prej pa hočemo še zadnjega vzroka neplodovitosti sadunosnih dreves omeniti in ta je pomanjkanje redivnih snovi v zemlji. To pomanjkanje nastopi tam, kder se je mnogo dreves že veliko let za poredoma sadilo, vendar zemlji hranivne snovi, ki so jih drevesa z časom ji vzela, nikdar povrnila. Tej pomanjkljivosti se more z tem pomagati in v okom priti, da se prostor, na katerem drevo stoji, globoko pognoji t. j. zrak po cevih v spodnje plasti zemlje napelje in